D-r Ivan Anastasovski
D-r Lazar Nanev
M-r Ahmed Qazimi
Gjorgi Pavlov
Petar Momirovski

СПОРТ КАКО ФАКТОР ЗА ТОЛЕРАНЦИЈА, ЗАЕДНИШТВО И ПОЧИТУВАЊЕ

SPORT AS A FACTOR OF TOLERANCE, TOGETHERNESS AND RESPECT

SPORTI SI FAKTOR I TOLARANCES, UNITETIT DHE RRESPEKTIT

Скопје, Октомври, 2012
Skopje, October, 2012
Shkup, Tetor, 2012

ВРЗ ОСНОВА НА РЕАЛИЗИРАН ПРОЕКТ И АКТИВНОСТИТЕ ОД НЕГО, КАКО ПОТРЕБА СЕ НАМЕТНУВА ПУБЛИКАЦИЈАТА НА ОВАА ДЕЛО, ЗАТОА КНИГАТА Е НАМЕНЕТА ЗА ПОТРЕБИТЕ НА НАШЕТО ОПШТЕСТВО И НЕГОВАТА МУЛТИЕТНИЧКА И МУЛТИКУЛТУРНА ИДНИНА.

ЛЕКТОР:
СУЗАНА САЛИЈИ

ПРИПРЕМА И КОРЕКТУРА:
СЛАЃАНА АНГЕЛОВА
ИРЕНА АНАСТАСОВСКИ
ВЛАДО АНГЕЛОВ

КОРИЦАТА Е ДИЗАЈНИРАНА ОД:
АЛЕК АНГЕЛОВ

ПРЕВОД:
ГЗИМ ОСМАНИ
МАРИЈА ПОПОВА

ИЗДАВАЧ:
ГЕОСТРАТЕШКИ ИНСТИТУТ ГЛОБАЛ

ТИРАЖ:
200 ПРИМЕРОЦИ

ПЕЧАТИ:

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје
316.647.5:796
316.723-021.463:796
СПОРТ како толеранција, заедништво и почитување = Sport as a factor of tolerance, togetherness and respect = Sporti si faktor i tolerancës, unitetit dhe rrespektit. - Скопје : Геостратешки институт Глобал Здружение за развојни иницијативи, 2012. - 69 стр. : граф. прикази ; 30 см
Текст на мак., англ. и алб. јазик
ISBN 978-608-65474-0-0
1. Насп. ств. насл.
а) Мултикултурализам - Фактори - Спорт
COBISS.MK-ID 92269066

Спорт како фактор за толеранција, заедништво и почитување

Sport as a factor of tolerance, togetherness and respect

Sporti si faktor i tolerancës, unitetit dhe rrespektit

ПРЕДГОВОР

Ценети читатели,

Од име на ГЕОСТРАТЕШКИ ИНСТИТУТ ГЛОБАЛ да го поздравам и воедно да му се заблагодарам на Претседателот на Република Македонија проф. д-р Ѓорѓе Иванов кој без двоумење прифати да биде покровител на овој важен проект за Република Македонија, Амбасадорот на САД во нашата држава негова екселенција г-дин Пол Волерс, потоа градоначалниците на општините Прилеп, Тетово, Шуто Оризари, Врапчиште, Старо Нагоричане и општина Центар - Скопје каде се одвива реализацијата на целиот проект, и сите останати кои ***тргнаа од искрена желба да дадат свој несебичен придонес во реализација на проектот.***

ГЕОСТРАТЕШКИ ИНСТИТУТ ГЛОБАЛ е невладина, непартиска и непрофитна асоцијација во кое граѓаните се здружуваат доброволно заради слободно искажување и промовирање на своите ставови и мислења за прашања поврзани од нивен интерес, да поведуваат иницијативи и да учествуваат во градење на јавно мислење и креирање на јавни политики, а заради остварување на целите согласно законите на РМ, програмите и Статутот. Во ГЕОСТРЕШКИ ИНСТИТУТ ГЛОБАЛ се здружени граѓани од целата територија на РМ, како и странци во согласност со Статутот.

Мисијата на Институтот е да се промовира истражувања за прашања поврзани со демократијата, развојот, реформите во нашето општество. Институтот ќе помогне во рабирање на демократијата на целата територија на Република Македонија обезбедувајќи платформа за дискусии, дебати на целиот граѓански потенцијал, при тоа користејќи анализи и истражувања од разни академски кругови. Мисијата на Институтот е преку своето дејствување да го промени начинот на размислувањето, делувањето и очекувањата на граѓаните на Република Македонија (без оглед на својата етничка, верска, политичка, полова, образовна, сексуална и друга ориентација), да биде мотиватор за нивно проактивно вклучување во креирањето на социо-општествениот живот, да внесе оптимизам и верба во системот, со што ќе го подигне нивото на квалитет на животот во сите општествени сфери.

На крајот би сакал да напоменам дека искрено се радувам на практичната реализација на самиот проектот, за кој дел од вас веќе имаа можност да разберат, а кој е насловен едноставно – ***"Спортот како фактор за толеранција, заедништво и почитување".*** Сета филозофија, сите наши мисли, добри намери и активности се содржани во насловот на акцијата во која нема ништо нејасно, непознато. Искрено надевајќи се и воден од чиста совест, со најдобри намери верувам и убеден сум дека ќе го задржиме фокусот на нашата јавност, а кој воедно е насочен кон најмладите категории – учениците, како наша зедничка гордост.

Почитувани,

На крај сакам цврсто да ве уверам дека ова е одговор на сите провокации кои се манифестирани денес во нашата држава, а при тоа се користи спортот и младите, и нагласувам дека со ова се прави храбар чекор кон градење на заедништво, одржување на толеранцијата токму преку спортот како фактор за почитување на различните од нас.

Срдечно ваш,
Претседател на ГЕОСТРАТЕШКИ ИНСТИТУТ ГЛОБАЛ
Проф.д-р Иван Анастасовски

FOREWORD

Dear readers,

On behalf of GEOSTRATEGIC INTSITUTE GLOBAL I want to greet and also to thank the President of the Republic of Macedonia Prof. Dr. Ivanov, who without hesitation agreed to be patron of this important project for the Republic of Macedonia, the U.S. Ambassador in our country, his Excellency Mr. Paul Wohlers, mayors of municipalities of Prilep, Tetovo, Suto Orizari, Vrapciste, Staro Nagoricane and Centre- Skopje, where the project was implemented , and all others who moved with the sincere desire to give their selfless contribution to the project implementation.

GEOSTRATEGIC INSTITUTE GLOBAL is a nongovernmental, nonpartisan and non-profit association where citizens come together voluntarily for free expression and promote their views and opinions on issues of interest to initiate initiatives and participate in building public opinion and creating public policy, and for achieving the objectives under the laws of the Republic, programs and Statute. In GI GLOBAL citizens are joined by the entire territory of the Republic and foreigners in accordance with the Statute.

The mission of the Institute is to promote research on issues related to democracy, development, reforms in our society. The Institute will assist in understanding what democracy throughout at the territory of Macedonia, providing a platform for discussions, debates around civic potential, using analysis and research in various academic circles. The mission of the Institute is through its action to change the way of thinking, actions and expectations of citizens of the Republic of Macedonia (regardless of their ethnic, religious, political, gender, education, sexual orientation or other) to be a motivator for their proactive involvement in creating a social life, optimism and faith in the system, which will raise the quality of life in all spheres.

Finally I would like to mention that sincerely look forward to the practical realization of the project, part of you already had the opportunity to understand, which is titled simply - "Sport as a factor for tolerance, togetherness and respect." All philosophy, all our thoughts, intentions and actions contained in the title of the action in which there is nothing vague, unknown. I sincerely hope and guided by conscience, with the best intentions and I am confident that it will maintain focus on our audience, which is also aimed at the youngest categories-students, as our joint pride.

Dear Sirs,

Finally I want to firmly assure you that this is a response to all provocations which are manifested today in our country and used sports and youth emphasize, that this is making a bold step towards building a community, maintenance of tolerance precisely through sports factor to respect different from us.

Sincerely Yours,
The President of the GEOSTRATEGIC INSTITUTE GLOBAL
Prof. Dr. Ivan Anastasovski

PARATHËNIE

Të nderuar lexues,

Në emër të INSTITUTIT GJEOSTRATEGJIK GLOBAL e përshendesim dhe njeashtu e falenderojm KRYETARIN e Republikës së Maqedonisë Prof.Dr Gjorge Ivanov i cili pa hamendje pranoj të jet perkrahës i këtij projekti te rëndësishëm për Repiblikën e Maqedonisë, Ambasadorin e SHBA në shtetin tonë eksellenca e tij zotëri Poll Volers, mandej kryetarët e komunave të, Tetovës, Shuto Orizarit, Vrapçishtës, Staro Nagoricane dhe komunën Qendër – Shkup ku edhe zhvillohet realizimi I këtij projekti, dhe të gjithë ata ***që patën dëshirë të sinqertë dhe kontribuan në realizimin e këtij projekti.***

INSTITUTI GJEOSTRATEGJIK GLOBAL është asocijatë joqeveritare, jopartiake dhe joprofitabile në të cilën qytetaret vullnetarisht bashkangjiten për të përcjellur dhe promovuar mendimet dhe qëndrimet e tyre që ndërlidhen me interesin e tyre, të ndërmarin inicijativa dhe te marin pjesë ne krijimin e mendimit publik dhe ndertimin te politikave publike,kurse pershkak të aritjes të qellimeve sipas ligjeve të RM,programeve dhe statutit. Në INSTITUTIN GJEOSTRATEGJIK GLOBAL janë bashkuar qytetarë nga i gjithë teritori e RM, si dhe qytetarë te huaj sipas Statutit.

Misioni i Institutit është që të promovon hulumtime në lidhje me demokracinë, zhvillimin, reformat në shoqërin tonë. Instituti do të ndihmon ne kuptimin e demokracisë në gjithë teritorin e Maqedonisë duke siguruar platforma per diskutime , debate nga i tërë potenciali i qytetarëve, duke shfrytëzuar analiza dhe hulumtime të qarqeve të ndryshme akademike. Misioni i Institutit është që nëpërmjet veprimtarisë së tij,me ndryshu mënyrën e të menduarit, pritjet dhe reagimet e qytetarëve të Republikës së Maqedonisë (pa marr parasysh etnitetin e tyre apo orientimet e tyre,fetare, politike, gjinore, arsimore, seksuale etj), të jet motivim për pjesmarje më aktive në krijimin e jetës socio-shoqërore, të ngrit optimizmin dhe besimin në sistem, ashtu që do ta grit nivelin e cilësis në jetë në gjitha sfera shoqërore.

Në fund dua të përmend që sinqerisht gëzohem për realizimin praktik të këtij projekti, të cilin disa nga ju patët mundësi me kuptuar, i cili është titulluar thjesht – ***"Sporti si faktor i tolerancës, unitetit dhe rrespektit".*** E tëra filozofi, të gjitha mendimet tona, qëllime dhe aktivitete te mira bëjnë pjesë në titullin e akcionit në të cilin ska asgjë të pa qartë, të panjohur. Sinqerisht duke shpresuar se ka qenë i udhëhequr me ndërgjegje të pastërt, me qëllime më të mira besoj dhe jam I bindur që do ta mbajm fokusin e publikut tonë, i cili më teper është drejtuar kah kategorit më të reja-nxënësit, si krenaria jonë e përbashkët.

Të nderuar,

Në fund dua fort me ju bind që kjo është përgjigje e të gjitha provokimeve të cilat manifestohen në vendin tonë,duke u shfrytëzuar sporti dhe të rinjtë , dhe theksoj që po bëhet një hap i guximshëm kah ndërtimi i shoqërisë, mirmbajtja e tolerancës nëpërmjet sportit si faktor.për të rrespektuar të ndryshmit nga ne.

I Juaji,
Kryetar i Institutit Gjeostrategjik Global
Prof. d-r. Ivan Anastasovski

Имаме цврсти аргументи дека спортот, како ретко која друга општествена активност, има моќ да привлече, мобилизира и инспирира поединци, заедници и држави. Спортот ни помага да ги промовираме идеите за мир, толеранција, правда, ненасилство и солидарност. Спортот го поттикнува човештвото да се стреми кон позитивна и здрава конкуренција. Во различните општествени контексти и ситуации, спортот е се појасен фактор за унапредување на интеркултурните релации, но и фактор кој во рамките на европската спортска политика ја зајакнува социјалната стабилност.

We have strong arguments that the sport, as rarely any other social activity, has the power to attract, mobilize and inspire individuals, communities and countries. Sport helps us promote the ideas of peace, tolerance, justice, nonviolence and solidarity. Sport encourages mankind to pursue a positive and healthy competition. In different social contexts and situations, sport is everything clearer factor to promote intercultural relations, but also factor in the European sport policy reinforces social stability.

Kemi argumente të forta që sporti, pë dallim nga aktivitetet tjera shoqërore ka fuqi të tërhjek, mobilizu dhe frymëzu individ, bashkësi dhe shtete. Sporti na ndihmon për të promuvuar idetë për paqe, tolerancë, drejtësi, mirëqenie dhe solidaritet. Sporti e nxit njerëzimin duke drejtuar kah konkurenca e shëndoshë. Në situata dhe kontekse te ndryshme shoqërore, sporti është faktor më i qartë pë përparimin e relacioneve interkulturore, por edhe faktor i cili në suaza të politikës evropiane për sport e përforcon stabilitetin social.

Претседател на Република Македонија
Проф. Д-р Ѓорѓе Иванов
The President of the Republic of Macedonia
Prof.d-r Gjorge Ivanov
Kryetar i Republikës së Maqedonisë
Prof.d-r Gjorge Ivanov

Убава работа за спортот е тоа што не треба да зборувате ист јазик или да бидете ист етникум за да уживате во него. Овие деца поминуваат убаво заедничко време дури и се здобиваат со познавања за различностите во оваа земја. Тие ќе имаат можност да научат повеќе за различни култури, религии и етникуми кои се испреплетени во ткаенината која е Македонија, и тие ќе посетат различни верски и културни заедници. Овие посети, како и нивните други активности, ќе им помогнат на децата во прекинувањето на заблудите и недорабирањата кои што постојат помеѓу соседството во Македонија.
Се надевам, дека тие ќе ги пренесат сите овие лекции назад во своите заедници

The wonderful thing about sports is that you don't need to speak the same language or be the same ethnicity to enjoy them. These children are having a great time together even as they are gaining insights into the rich diversity of this country. They will have the opportunity to learn more about the different cultures, religions, and ethnicities that are interwoven in the fabric that is Macedonia as they visit different important religious and cultural sites. These visits, and their other activities, will help these children to break down misconceptions or misunderstandings that may exist between neighbours in Macedonia.
And hopefully, they will take these lessons back to their communities as well.

Gjëja e mirë e sportit është që nuk duhet te flitni një gjuhë apo te jeni anëtar i të njejtit komb që të kënaqeni me të. Këta fëmijë po kalojnë bukur duke perfituar njohuri të reja nga vende te ndryshme të këtij vendi. Ata do të kenë mundësi të mësojnë nga kulturat e ndryshme, religjione dhe etnikume të cilët janë të arnuar në pëlhurën të quajtur Maqedoni, dhe ata do të vizitojn bashkësi te ndryshme fetare dhe kulturore. Këto vizita,si dhe aktivitetet tjera, do tju ndihmojnë fëmijëve që ti ndëprejnë paqartësitë dhe mosmarveshjet qe ekzistojnë ndërmjet fqinjësisë dhe Maqedonisë.
Shpresoj, që ata do ti përcjellin këta lekcione nëper vendet e tyre

Ваша Екселенција,
Пол Д. Волерс
Your Excellency,
Paul D. Wohlers
Eksellenca e tij,
Poll D. Vohlers

СОДРЖИНА

Вовед	10
Социјална кохезија, социјална интеграција и социјална инклузија и спорт	12
Општа цел на проектот	14
Реализација на активностите на терен	16
Анализа на споведена анкета	17
Очекувани резултати од проктот	26
Заклучок	27
Литература	57
ПРИЛОЗИ	59

CONTENT

Introduction	28
Social cohesion, social integration and social inclusion and sport	29
General aim of the project	30
Realization of the activities in the field	31
Analysis of the conducted survey	32
Expected results of the project	39
Conclusion	40
References	57
APPENDICES	59

PËRMBAJTIA

Hyrja	41
Kohezioni social, integrimi social dhe inkulizoni social dhe sporti	43
Qëllimi i përgjithshëm i projektit	44
Realizimi i aktiviteteve në teren	46
Analizë i anketës së bërë	47
Rezultatet e pritura nga projekti	55
Përfundim	56
Referencat	57
SHTOJCAT	59

ВОВЕД

За некои општества е карактеристично прекумерното верување во спортот и неговите функции, додека за другите, спортот е нешто секунардно и маргинализирано. Прекумерното верување во спортот, во и од неговата митологизација, на него се гледа како на некој вид религија која треба да овозможи реализација на водечките идеали. Од една страна што повеќе практикување на спортот денес, во овие кризни времиња, значи, од друга страна, дека на спортот почнува да се гледа како способна формула за општествена мобилност (подвижност). Се мисли дека може да се направи споредба помеѓу магија, како верба на човекот во сопствената моќ, и спортот за кој се мисли дека може да биде во функција најпрво на индивидуалната, а потоа и општествената трансформација. На спортот понекогаш му се препорачува моќта барем кога станува збор за општеството. Всушност, спортот е само слика и одраз на одредено општество, и има улога за обновување на општеството. Спортот е здрав кога општеството е стабилно, во спротивно се јавува криза со самото кризирање на општеството. Ако општетството е наклонето на криминал и пороци, тие лесно ќе го најдат патот до спортот, кој во таков случај не може да биде имун на тие пороци. Затоа секоја реформа на спорот бара и предходна реформа на самото општество. За да се постигне тоа мораат да бидат откриени и предизвикувачите на тие болести од кои страда и самото општеството. Значајноста за истражување во спортот е евидентна, бидејќи таа им припаѓа на нашата цивилизација, и е составен дел на цивилизациските и културните текови. По курсот и развојот на спортот во различни општества, може да се констатира следново: "спортот не е под стаклено ѕвоно, и всушност ја дели истата судбина со самото општество на кое му припаѓа и каде се манифестира секојдневно" **(Анастасовски И., Стојаноска Т. 2010)**[1].

Поконкретно кажано, спортот е израз на едно општество, со сите негови форми и сите негови противречности што ги носи. Спортот е подсистем, посебна област, сегмент во секое општество, што значи дека му припаѓа на глобалниот поредок и на поширокота општествена целина. Прашањата на културниот конфликт и меѓуетничка толеранција полека но сигурно се преселија во центарот на политичката и јавна дебата во мултиетничките Европски земји. Оваа посебно е пример за пооделни пост-конфликтни општества кои до неодамна страдаа од граѓанска војна или вооружен конфликт **(Анастасовски И. Алексовска, В.Л. 2011)**[2]

Една од културните практики која најмногу ветува надеж и дава сигурност за подобрување на меѓуетничките контакти и социјалана кохезија во едно општество како алатка за мир и иницијатива за помирување на сите нивоа (етнички, социјални, политички, верски итн.), секако дека е спортот. Спортот честопати силно е индетификуван од страна на Европските и националните политички лидерства или креатори на политики како поле за акција со кое се подобруваат духот на заедништвото и се промовира меѓукултурно разбирање и меѓусебното почитување во рамките на една заедница, но и помеѓу заедниците во едно општество. Евидентната општетствена моќ на спортот, се гледа во фактот што истиот стана мошне важен

---

[1] Анастасовски, И., Стојаноска Т. (2010). *Насилство, агесија и спорт*, Скопје: ФФК, Флексограф, стр. 151-160.

[2] Анастасовски, И., Алексовска, В.Л. (2011). Вредностите и границите на спортот базирани на социјални интервенции во пост-конфликтни општества, Дојран: *Стручно-научна дебата*, ФУСМ, стр...

фактор за интеркултурните релации и социјалната стабилност во рамките на Европската спортска политика. Може со сигурност да се каже дека од 2004 година кај нас и во Европа проактивно и на највисоко ниво се организираат Конференции кои се насочени кон подобрување на мирот со активна помош на спортот. Како најреномирани во тој контекст се Советот на Европа, Обединети нации и Кралството на Монако.